

U.S. Department of Commerce: Transportation Factors in the Marketing of Newsprint. Transportation Series nr. 2. 1953. 126 s. pris 40 cents.

Department of Commerce har set det som sin opgave at belyse transportsituationen i U.S. gennem en række rent konkrete undersøgelser, og den foreliggende omhandler transport af avispapir. På dette område, hvor U.S.A. for ikke mange år siden var selvforsynende, har det i 1950 kun en produktion på 10,1 % af den samlede verdensproduktion, men næsten 60 % af verdensforbruget. Største delen af behovet dækkes fra skove og papirfabrikker i det østlige Canada. På grund af de store afstande sker langt den væsentligste del af transporten med jernbane, medens automobiltransporten ingen nævneværdig rolle spiller. Noget større betydning har konkurrencen med søfarten f. eks. mellem Østcanada og New York; dette gælder dog (på grund af isvanskeligheder) kun om sommeren, og jernbanerne har derfor priser, der er væsentlig højere om vinteren end om sommeren.

Da vi her har et område, hvor jernbanerne har en ret stærk monopolistisk situation, er det forståeligt, at de enkelte jernbaneselskaber er tilbøjelige til at søge at erobre nye transportmarkeder ved at tilbyde forsendelse af avispapiret til relativt lave priser gennem særlige kontrakter og derved komme til at påvirke fordelingen af markederne mellem de enkelte papirfabrikker. Dette kan imidlertid kun gennemføres undtagelsesvis, fordi Interstate Commerce Commission har til opgave gennem sin regulering af satserne at drage omsorg for, at de givne geografiske fordele opretholdes, således at prispolitikken ikke kommer til at påvirke den af naturen givne arbejdsdeling på en måde, så de samfundsmæssige omkostninger bliver højere end de behøvede at være.

Det er disse bestræbelser, det meste af bogen handler om. Man får en kortfattet redegørelse for en række af de store sager og får en forståelse af de synspunkter,

der ligger til grund for afgørelserne dels i 1930ernes depressionsperiode og dels under efterkrigsårenes konjunkturer. Det er klart, at prisniveauets stigning har medført højere takster, og dette har i sig selv medført forandringer i de geografiske, lokaliseringsmæssige fordele, og dette er yderligere understreget ved, at takstforhøjelserne har været forskellig på de forskellige områder, størst for de store afstande. Man er noget betænkelig ved, at dette har begunstiget de store aviser i Øststaternes havnebyer på bekostning af de mindre aviser i The Middle West og særlig endnu længere vestpå.

Fremstillingens værdi ligger foruden i den korte klare form i, at man får et billede af amerikanske trafikproblemer under en helt anden synsvinkel end man i almindelighed læser om. Det er således ejendommeligt at få oplysninger om et område, hvor konkurrencen fra automobilerne endnu ingen nævneværdig rolle spiller, og det er interessant at se, hvorledes begrebet de samfundsmæssige omkostninger i modsætning til virksomhedens egne omkostninger spiller en voksende rolle.

For en dansk læser er det en svaghed, at fremstillingen er meget stærkt detaljeret i forhold til lokaliteter, vi kender meget lidt til. Læsningen ville for os have vundet ved, at fremstillingen havde indeholdt noget mere om transportomkostningerne i forhold til de samlede produktionsomkostninger og handelsomkostninger. Havde man fået en samlet fremstilling af de samlede transportomkostninger, fra træet huggedes, til avisen solgtes på hjørnet, ville man have fået et værdifuldt bidrag til forståelse af transportomkostningernes betydning for den samlede samfundsøkonomi.

Men selv bortset herfra giver fremstillingen for alle, der er specielt interesseret i de senere års amerikanske økonomi og i det offentliges indflydelse på prisfastsættelsen, ikke så lidt af interesse.

P. P. Sveistrup.¹

1. Kontorchef. Lektor ved Københavns Universitet.